

GIESKES · STRIJBIS
FONDS

INHOUDELIJKE
VERANTWOORDING

2020

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING ^{P.2}

PODIUMPRIJS 2020 ^{P.5}

BELEIDSPLAN 2020-2024 ^{P.7}

PROJECTEN ^{P.9}

GEHONOREERDE PROJECTAANVRAGEN IN 2020 ^{P.11}

Voor de online versie scan de QR-code of zie:
gieskesstrijbisfonds.nl/jaarverslag-2020/

INLEIDING

Daar stonden we dan, op een zonnige winterochtend. Oog in oog met een zwarte jaguar die langzaam maar zeker nieuwsgierig naar ons toe sloop. Een dier dat je in de wilde natuur door zijn camouflage niet snel ziet en als het wel het geval is, ben je te laat. En daarmee zijn lunch.

Gelukkig zat deze jaguar samen met zijn gevlekte partner veilig achter de afrastering van hun verblijf in ARTIS. De indrukwekkende roofdieren zijn de achterburen van ons nieuwe kantoor in Amsterdam en hadden al een tijdje geen bezoekers meer gezien.

Vanuit onze achtertuin was het contact met de dieren in deze stilte een bijzondere ervaring maar voor de dierentuin een drama. ARTIS is een van de vele maatschappelijke organisaties en bedrijven die diep in de problemen zijn geraakt door de langdurige verplichte sluiting. Juist op een moment dat de oudste dierentuin van Nederland grote ambities heeft voor de toekomst van het park.

NATUUR & MILIEU

Dat heeft ons er niet van weerhouden om ARTIS de komende jaren steun te verlenen bij de ontwikkeling van Het Grote Museum, waarin ze het publiek meer willen vertellen over het Antropoceen: het nieuwe geologische tijdperk waarin de invloed van de mensen overal op aarde zichtbaar is. Het project past naadloos in ons werkterrein Natuur & milieu, waarbinnen we steeds meer aandacht geven aan het herstel van de verstoorde balans tussen mens en natuur. Niet alleen door 'op de grond' in te zetten op de transitie richting

natuurinclusieve landbouw, maar ook door het steunen van creatieve projecten. Zo werkt kunstenaar Claudy Jongstra in haar nieuwste project 'Activisme door kleur' aan het samenstellen van een zadenbank van botanische kleuren. Want zaadgoed voor natuurlijke kleurgewassen is schaars en soms zelfs helemaal niet meer verkrijgbaar. Het opzetten van een onafhankelijke zadenbank zorgt zo niet alleen voor meer biodiversiteit, maar draagt ook bij aan het behoud van historische kleurpigmenten die uit de bloemen kunnen worden gehaald.

We kijken daarbij ook verder dan het land. De Noordzee wordt door velen gezien als een saaie werkzee, maar onder het wateroppervlak bevindt zich een aanzienlijk natuurgebied dat onderdeel uitmaakt van Natura 2000. Toch krijgt deze onderwaternatuur niet de aandacht die het verdient. Stichting De Noordzee coördineert met onder andere onze steun een programma dat moet leiden tot een beter natuurbeheer in dit Noordzeegebied.

KUNST & CULTUUR

Binnen het werkerterrein Kunst & cultuur is vorig jaar gekozen voor focus op een tweetal thema's: het versterken van het ambacht en aandacht voor innovatie in de kunsten. Daaruit is meteen al een aantal nieuwe projecten voortgekomen. Het Fonds zegde afgelopen jaar haar steun toe aan IDFA DocLab, de experimenteertuin van het festival waarin film en technologie samenkomen, zoals virtual reality en het gebruik van kunstmatige intelligentie. Samen met Massachusetts Institute of Technology is IDFA een vijfjarig R&D programma gestart en worden er jaarlijks 40 innovatieve projecten gepresenteerd in een interactieve tentoonstelling.

Stichting tot Behoud van Moderne Kunst gaat een toolkit ontwikkelen waarmee conservatoren beter kunnen herkennen wat voor type fotografie ze in huis hebben. In de afgelopen 150 jaar zijn er ontzettend veel verschillende typen film, ontwikkelprocedures en papiersoorten in de fotografie gebruikt waarover weinig kennis is. Daarnaast is de kennis die er is vaak slecht gedocumenteerd. Door beter te weten hoe en op welk materiaal een foto is afgedrukt kan ook beter worden besloten hoe een werk het beste kan worden bewaard.

Ook hebben we dit jaar weer de Gieskes-Strijbis Podiumprijs aan twee mid-career makers mogen uitreiken: choreografe Katja Heitmann en theatermaker Tjon Rockon.

MEDISCH ONDERZOEK

Binnen Medisch onderzoek is gekozen voor een breed onderzoeksprogramma naar Alzheimer, waarin vrijwel alle relevante kennisinstellingen samenwerken: ABOARD. Zij gaan onderzoeken hoe de diagnostiek van dementie kan worden verbeterd, hoe de wetenschap beter toegang kan krijgen tot alle zorgdatabronnen door deze samen te voegen in een nationale databank en hoe het bewustzijn rond dementie verbeterd kan worden en er een meer dementievriendelijke samenleving ontstaat. Een ambitieus plan waar het Fonds graag een bijdrage aan levet

Daarnaast blijven we ook een bijdrage leveren aan de care-kant van dementie. Prof. Anne-Mei The houdt zich al jaren bezig met een meer sociale benadering van dementiezorg. Door middel van zogenaamde social trials onderzoekt ze hoe beter kan worden ingespeeld op de behoeften van dementerenden en hun naasten door een integrale benadering van de medische, psychologische en sociale aspecten van de ziekte. Het Fonds steunt het vervolg van dit in 2018 gestarte programma met uitbreiding naar nieuwe leeromgevingen.

DEMOCRATIE & RECHTSSTAAT

Binnen Democratie & rechtsstaat onderscheiden we een drietal aandachtsgebieden: de Europese identiteit en het stimuleren van samenwerking binnen Europa, het versterken van de controlerende taak binnen de democratie en als laatste het beschermen van burger- en mensenrechten in het digitale domein.

De bestrijding van het coronavirus heeft vorig jaar veel aandacht gegenereerd voor het gebruik van data en technologie. Zorgen over het veilig gebruik en onze privacy voerden de boventoon. Zo moest de corona-app opnieuw ontwikkeld worden na privacyissues en bleek de software van de GGD's zeer gevoelig voor datadiestaf. Het Fonds steunt de komende jaren het nieuwe programma van Bits of

Freedom, dat zich richt op de versterking van rechtvaardigheid en rechtszekerheid in de digitale samenleving.

De pandemie maakte ook duidelijk dat er veel meer aandacht nodig is voor de veilige inzet van digitale middelen. Niet alleen binnen de overheid en politiek, maar ook in het bedrijfsleven, de wetenschap en bij maatschappelijke organisaties. Vier Nederlandse ngo's hebben daarom de handen ineen geslagen om dit te bewerkstelligen: Amnesty International, Waag Society, Open State Foundation en Bits of Freedom zijn vorig jaar een samenwerking gestart om komend jaar te zorgen voor kennisopbouw bij politici, politieke medewerkers en potentiële nieuwe bewindslieden op het gebied van digitalisering. Zo dient er meer inzicht te komen over het gebruik van algoritmes bij analyses en beoordelingen, de privacyaspecten bij het vullen en samenvoegen van databases en de gevaren van cybercriminaliteit. Het Fonds financiert een deel van deze pilot.

BELEIDSACTUALISATIE

De hierboven uitgelichte projecten vormen slechts een deel van de nieuwe projecten die het afgelopen jaar steun hebben gekregen van het Fonds. Het volledige overzicht is in dit jaarverslag te vinden.

Het in 2019 vastgestelde beleidsplan is geen statisch document, maar een continu onderwerp van discussie en aanscherping. We onderzoeken hierbij voortdurend de veranderende behoeften binnen de verschillende werkterreinen. Zo is in 2020 binnen Democratie & rechtsstaat het thema digitale burgerrechten onderzocht en aangescherpt en zal komend jaar een verdiepingsslag plaatsvinden over de controlerende taak binnen de democratie.

Bij Kunst & cultuur zien we dat bijvoorbeeld podiumkunsten grote gevolgen ondervinden van zowel de coronacrisis als de veranderingen

binnen de subsidiesystematiek van de overheid. Dit vraagt om extra aandacht voor deze sector en met name hoe er zowel organisatorisch en artistiek beter kan worden samengewerkt om deze gevolgen aan te pakken.

Binnen Natuur & milieu zijn we aan het verkennen hoe we het beleid kunnen verfijnen en actualiseren. We volgen de belangrijke mondiale ontwikkelingen binnen dit werkterrein en proberen die te vertalen naar concrete handvatten die het team kan gebruiken om het beleid te herijken en om onderbouwde keuzes te kunnen maken in de selectie van toekomstige projecten.

NIEUW BESTUURSLID

In maart van 2020 is binnen het Fonds over een nieuw bestuurslid benoemd: prof. dr. Pier Vellinga. Vellinga is hoogleraar klimaatverandering aan Wageningen Universiteit en de Vrije Universiteit en brengt daarmee waardevolle kennis mee voor met name het werkterrein Natuur & milieu. We zien in zijn komst al een grote meerwaarde in de beoordeling van dit type projecten en de verdere ontwikkeling van ons beleid.

VOORUITBLIK

2020 en 2021 zullen de geschiedenis ingaan als de coronajaren, waarvan de gevolgen nog lang merkbaar zullen zijn. Met de bijdragen vanuit het Fonds hopen we dat die gevolgen niet alleen negatief zijn en dat we als samenleving leren om slim en flexibel in te spelen op grote veranderingen en kunnen bijdragen aan de grote uitdagingen waar we voor staan, zoals verdere digitalisering en de strijd tegen klimaatverandering.

Leendert van Driel,
voorzitter

Roderic Evans-Knaup,
directeur

PODIUM PRIJS

Intuïtief, onverschrokken en tegendraads

DE WINNAARS

Theatermaker Tjon Rockon en choreograaf Katja Heitmann wonnen afgelopen jaar de Gieskes-Strijbis Podiumprijs 2020. Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan twee makers die het podiumlandschap verrijken en uitdagen. De winnaars zijn gekozen door een adviescommissie onder leiding van curator en dramaturg Tobias Kokkelmans.

TJON ROCKON (1971) is een theatermaker, geboren in Rotterdam met roots in Paramaribo, Suriname. Rockon werd op jonge leeftijd beïnvloed door de hiphopcultuur eind jaren 80. Electric boogie en graffiti waren zijn passie. Het zelf schrijven, maken en performen op een podium was wat hem aansprak tijdens zijn tours langs podia als Odeon, Kwakoe en Space. Hij heeft, via de hiphop scene en martial arts (waarvan hij fanatiek beoefenaar is), zijn eigen weg naar het theater gevonden.

De adviescommissie roemt Tjon Rockon om zijn unieke stem. Afkomstig uit de wereld van graffiti en hiphop noemt hij zichzelf een laatbloeier in het theater. In de bestaande kunstinstellingen voelt hij zich niet altijd thuis: nog altijd ervaart hij weerstand, ervaart hij hoe sterk de traditionele codes er kunnen gelden. Desondanks koestert hij een grote liefde voor de kracht van samenwerkingen op het podium en blijft hij er onverschrokken zijn eigen plek opeisen, met eigenzinnige verhalen, vormen en vocabulaire. Aan concessies heeft hij weinig boodschap: daarvoor is zijn missie – werelden samenbrengen en doorstroom van artiesten bevorderen in nieuwe contexten – te groot.

KATJA HEITMANN (1987) begeeft zich op het snijvlak van dans en beeldende kunst, performance en installatie. Met haar team creëert Katja performance-installaties en bewegings-tentoonstellingen. Altijd vertrekend vanuit de vragen 'Wie (of wat) beweegt mensen?' Heitmann heeft een reputatie opgebouwd als jonge choreograaf die zich bezighoudt met nieuwe technologieën en het menselijk streven naar controle. Met haar dansers creëert zij podiumwezens die ergens tussen mensen en machines in zitten. Toch is haar benadering diep humanistisch met veel aandacht voor detail.

Met volstrekt origineel oeuvre breekt choreografe Katja Heitmann de conventies rondom moderne dans open en trok daarmee de aandacht van de adviescommissie. Wars van bestaande categorieën kiest ze voor eigen artistieke parcours en voor eigen omstandigheden waarbinnen zij haar werk wil presenteren. Daarmee laat haar werk zich per definitie moeilijker vangen in vooraf vastgelegde malen, al te rigide subsidieformats of geijkte theatrale ruimtes. Verrassend daarbij is het dat wat op papier of in woord nog abstract mag lijken, in haar uiteindelijke voorstellingen door een breed publiek met een grote vanzelfsprekendheid omarmd wordt.

De twee winnaars van de prijs ontvangen ieder €60.000. Met deze regeling wil het Fonds de laureaten in staat stellen om twee jaar voluit aan de verwezenlijking van hun eigen visie te werken.

Lees verder online:
gieskesstrijbisfonds.nl/podiumprijs/

BELEIDSPLAN 2020-2024

Eind 2019 is door het bestuur het nieuwe beleidsplan voor de periode 2020-2024 vastgesteld. Hierin is een aantal prioriteiten opgenomen binnen de vier werkerterreinen van het Gieskes-Strijbis Fonds. Een deel van de plannen uit het vorige beleidsplan heeft nog niet aan waarde ingeboet en is daarom in dit plan weer terug te vinden. Daarnaast is er een aantal nieuwe keuzes gemaakt, met name binnen het werkerterrein Democratie & Rechtsstaat, en zijn andere aandachtsgebieden aangescherpt.

NATUUR & MILIEU

GEZONDE LANDBOUW: DE GEZONDE MENS IN EEN GEZOND ECOSYSTEEM & DE (NOORD)ZEE & ZILTE RANDEN

In 2020 is gewerkt aan verdere ontwikkeling van de aandachtsgebieden binnen het werkerterrein Natuur & milieu. Deze mogelijke aanpassingen worden in 2021 door het bestuur behandeld. Er tekenen zich twee nieuwe lijnen af waar het zwaartepunt binnen het werkerterrein Natuur & milieu gaat liggen. Allereerst continueren we de activiteiten en experimenten die de hervorming van

de landbouw bevorderen en versnellen. De hervorming van de landbouw kan niet los worden gezien van de voedseltransitie. Een integrale benadering is belangrijk, waarbij er geen functiescheiding tussen de landbouw en natuur is, maar verwevendheid die van belang is voor een gezond ecosysteem. De gezonde mens ligt in het verlengde daarvan. Daarnaast heeft het Fonds zich de afgelopen jaren gericht op de bescherming van de Noordzee. We willen dit thema breder trekken naar de zee in het algemeen en naar de zilte randen daarvan.

MEDISCHE WETENSCHAP

ALZHEIMER EN ANDERE VORMEN VAN DEMENTIE

Het aantal mensen met dementie neemt de komende jaren sterk toe. De meest voorkomende variant is de ziekte van Alzheimer. Ondanks dat er veel onderzoek wordt gedaan naar het ontstaan van de ziekte, is er nog geen effectieve behandeling.

Het Gieskes-Strijbis Fonds heeft daarom niet alleen interesse in onderzoek naar het ontstaan van de ziekte, maar ook naar onderzoek gericht op het vertragen van de gevolgen van de ziekte en het verbeteren van de zorg voor dementerenden.

KUNST & CULTUUR

VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP

Ambachtelijk handwerk is een toproduct. Toch dreigt een belangrijk deel van de ambachtelijke kennis te verdwijnen met de pensionering van de babyboomgeneratie. Doel van het Gieskes-Strijbis Fonds is om ervoor te zorgen dat jonge vakmensen meer kennis krijgen van ambachtelijke technieken, die zonder actieve overdracht verloren dreigen te gaan.

INNOVATIE, RESEARCH & DEVELOPMENT VOOR EN DOOR MID-CAREER MAKERS EN INSTELLINGEN

Voor jong talent en toptalent is er veel aandacht vanuit de overheid en cultuurfondsen, voor mid-career makers veel minder. Toch zit in deze groep jonge kunstenaars ook veel talent. Met een extra duwtje in de rug, kunnen zij zich verder ontwikkelen en de sprong naar de top proberen te maken. Het Gieskes-Strijbis Fonds wil deze groep makers en instellingen de kans geven om zich verder te ontwikkelen en vernieuwen.

DEMOCRATIE & RECHTSSTAAT

VERSTERKING CONTROLERENDE TAAK BINNEN DE DEMOCRATIE

De geloofwaardigheid van de democratie staat onder druk. Er is sprake van een vertrouwensbreuk tussen burgers en controleurs van de macht, waaronder de journalistiek. Het Gieskes-Strijbis Fonds wil de journalistiek middelen ter beschikking stellen om hun controlerende macht te versterken en zo het vertrouwen van burgers in de journalistiek en democratie terug te winnen.

BURGERRECHTEN IN EEN DIGITALE WERELD

Met de komst van het internet heeft de samenleving er een nieuwe laag bijgekregen: het digitale domein. De ontwikkeling van nieuwe technologieën in deze digitale wereld vraagt om een goede bewaking van onze burgerrechten. Een goede verankering en toepassing van deze rechten is van essentieel belang om onze digitale soevereiniteit te

behouden. Het Gieskes-Strijbis Fonds kijkt uit naar projecten die hier een bijdrage aan leveren.

HET NIEUWE EUROPA

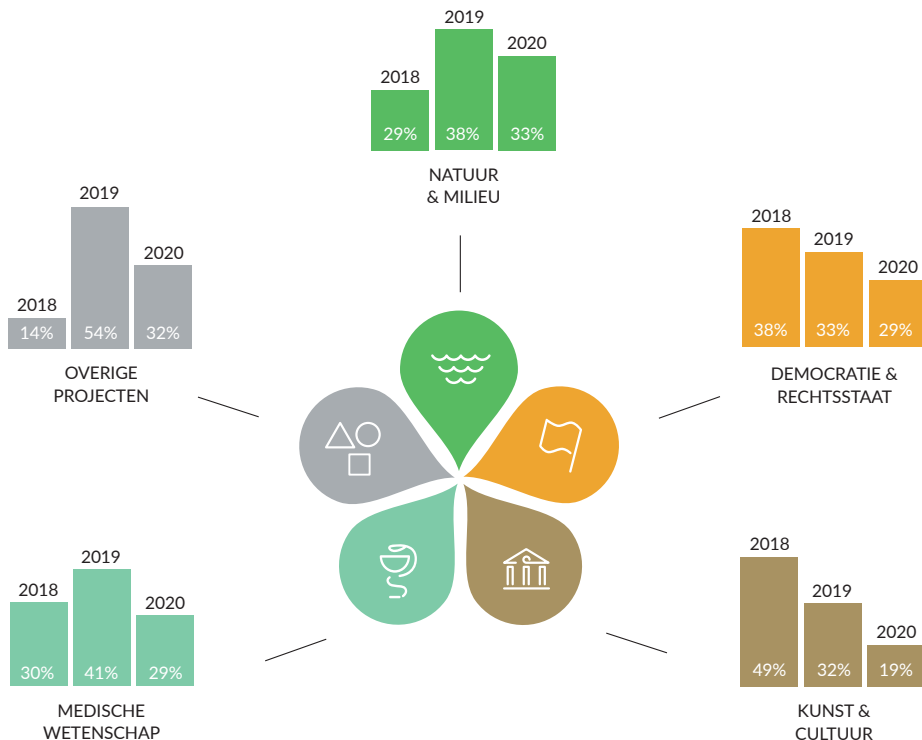
Als gevolg van de eurocrisis, de Brexit en het opkomende populisme staat de gezamenlijke Europese identiteit onder druk. Tegelijkertijd is de noodzaak voor samenwerking groter dan ooit. De gevolgen van klimaatverandering, de migratiecrisis en technologische ontwikkelingen kunnen alleen samen in Europees verband worden aangepakt. Wat wordt het nieuwe Europese verhaal? De aandacht van het Gieskes-Strijbis Fonds gaat uit naar projecten die initiëren, uitdagen en agenderen.

PROJECTEN

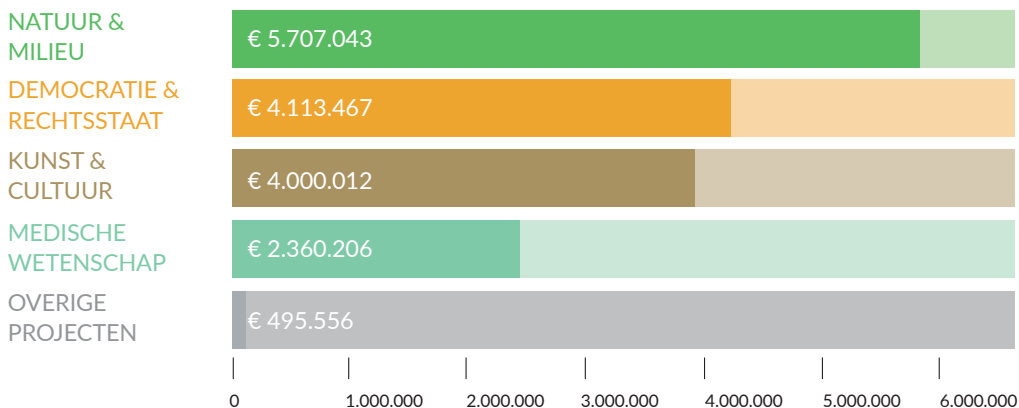
Van de 161 in 2020 ontvangen donatieverzoeken (2019: 216), werden 21 organisaties uitgenodigd een projectaanvraag in te dienen. Hiervan werden 15 nieuwe aanvragen gehonoreerd en 7 projecten werden uitgebreid of verlengd. 1 project werd stopgezet. Het totaal van toegekende projecten in 2020 komt op € 4.171.004. Het betrof overwegend meerjarige projecten. Het totaal aantal toegekende en verlengde projecten bedroeg eind 2020: 144. In 2020 zijn 22 nieuwe projectvoorstellen en verlengingen door het bestuur goedgekeurd. Deze projecten zijn op de volgende pagina's kort omschreven.

BETALINGEN	2020	2019	2018
 NATUUR & MILIEU € 5.707.043	 1.879.028	 2.167.200	 1.660.815
 DEMOCRATIE & RECHTSSTAAT € 4.113.467	 1.212.135	 1.338.858	 1.562.474
 KUNST & CULTUUR € 4.000.012	 760.583	 1.280.589	 1.958.840
 MEDISCHE WETENSCHAP € 2.360.206	 693.000	 967.778	 699.428
 OVERIGE PROJECTEN € 495.556	 157.586	 267.970	 70.000
TOTAAL			
€ 16.676.284	€ 4.702.332	€ 6.022.395	€ 5.951.557

BETAALDE DONATIES OP JAARBASIS PER WERKTERREIN

OVERZICHT TOTALE BETALINGEN

GEHONOREERDE PROJECT- AANVRAGEN IN 2020

HET LAM GODS - FASE 3

Vanaf het begin is het Gieskes-Stribis Fonds betrokken bij het onderzoek naar de restauratie van het iconische Lam Gods van de broers Jan en Hubert van Eyck in Gent. In 2021 start de laatste fase van de restauratie van het Lam Gods. De vorige twee fasen van dit project (2012-2019) zorgden voor een doorbraak in het begrip van de restauratie-geschiedenis en de bewaringstoestand van dit iconische altaarstuk. Het huidige overgangsjaar tussen de tweede en de derde fase schenkt de mogelijkheid om de resultaten van de vorige fase verder te onderzoeken en te publiceren. Dit zal gebeuren onder leiding van twee experts uit het restauratieteam. Met de steun van het Gieskes-Stribis Fonds wordt vanaf 2021 een nieuwe promovendus opgeleid die zich zal bezighouden met onderzoek naar de vijf laatste binnenpanelen van het hoge register.

COMMUNITY SEED BANK FOR COLOUR

Over de hele wereld vormden botanische kleuren eeuwenlang een centraal onderdeel van de landbouw, economie, spiritualiteit en cultuur. Vandaag de dag heeft de komst van industriële processen de multidimensionale waarde van plantaardige kleuren echter naar de achtergrond doen verdwijnen - en daarmee ook de historische kennis die hieraan verbonden was.

Onze huidige kleuromgeving en -beleving wordt bepaald door het vlakke, synthetische

kleurenpalet dat is ontwikkeld door markt-leidende bedrijven. De waardering voor en de aanwezigheid van natuurlijke, vitale kleuren zijn uit onze leefomgeving verdwenen. Zaadgoed voor natuurlijke kleurgewassen is schaars en soms zelfs helemaal niet meer verkrijgbaar.

Studio Claudy Jongstra is daarom begonnen met het opzetten van de Community Seed Bank for Colour (CSBC). Doel van deze zaadbank is om het gebruik van botanische kleuren in ons dagelijks leven te herstellen. Tegelijkertijd zorgt dit er ook voor dat kennis en vaardigheden met betrekking tot onafhankelijke zaadwinning weer terug bij de boeren komt. Boeren kunnen zo autonoom opereren en zijn voor hun jaarlijkse aanschaf van hun (nu hybride, genetisch gemodificeerd) zaadgoed niet meer afhankelijk van gemonopoliseerde bedrijven. Op die manier draagt de Community Seed Bank for Colour niet alleen bij aan het verbeteren van de biodiversiteit en het behoud van cultureel erfgoed, maar draagt het ook bij aan de bescherming van inheemse soorten en het bevorderen van de autonomie van kleinschalige boeren.

DE DIGITALE 4

In het digitale domein is de bescherming van onze fundamentele rechten en vrijheden nog lang niet altijd vanzelfsprekend. Nog veel te vaak blijkt dat er onzorgvuldig wordt omgegaan met onze gegevens, worden er automatische beslissingen genomen op basis van vervuilde of onjuiste data en blijkt er in de praktijk te weinig kennis of toezicht te

zijn om dit te voorkomen. Documentaires als *The Social Dilemma* en het item over de 'fabeltjesfuik' van Zondag met Lubach laten goed zien hoe dit werkt en wat de gevolgen hiervan kunnen zijn.

De Nederlandse ngo's Waag, Amnesty, Bits of Freedom en Open State Foundation slaan daarom de handen ineen om zich gezamenlijk in te zetten voor het beschermen van onze rechten en vrijheden in het digitale domein. Door kennis te delen, gezamenlijk op te trekken op specifieke inhoudelijke thema's en de belangenbehartiging in Den Haag te versterken kan meer invloed uitgeoefend worden op het verankeren van onze fundamentele rechten en vrijheden in wet- en regelgeving in het digitale domein. Hiervoor zetten zij de hulp in van een politiek adviseur: op het juiste moment de juiste persoon van de juiste informatie weten te voorzien is op dit vlak immers cruciaal. Zo versterken zij niet alleen hun eigen stem, maar dragen zij ook bij aan het versterken van de informatiepositie van ambtenaren en politici. Door het ondersteunen van dit initiatief draagt het Fonds bij aan het prioriteren van digitale thema's op de politieke agenda en aan de interne capaciteitsversterking van de deelnemende organisaties.

COLLECTIEKENNIS 2.0/ FOTOGRAFIE

Samen met de Universiteit van Amsterdam, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, en tien musea heeft Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK) het project Collectiekennis 2.0 / fotografie opgezet. Collectiekennis 2.0 richt zich op de preventieve conservering van een grote, kwetsbare groep moderne fotowerken in museale collecties. Voor preventieve conservering van fotowerken is specialistische kennis vereist, maar in de meeste musea ontbreekt die kennis nog. Het gaat onder meer om technische kennis rond

drager, afdrukprocede en afwerking, maar ook om een eenduidige terminologie.

Het project Collectiekennis 2.0/ fotografie ontwikkelt daarom een collectie-survey: een systematisch onderzoek dat tot algemene richtlijnen moet leiden en gebruikt kan worden voor gericht onderzoek naar optimale strategieën voor behoud van deze werken. Ook bij de ontwikkeling van een 'DIY-toolkit' draait het om kennisdeling. De restauratoren en collectiebeheerders krijgen handvaten aangereikt om met relatief eenvoudige middelen de benodigde kennis te vergaren om de juiste conserveringsmaatregelen te kunnen treffen. Daarnaast zijn sinds het begin van deze eeuw de digitale technieken en mogelijkheden toegenomen en verdwijnen de fotolabs met specialistische kennis uit de twintigste eeuw, zoals Kodak en Polaroid. Overdracht van deze kennis is urgent nu de huidige (oudere) generaties van fotografen, restauratoren en museumprofessionals er nog zijn.

Het project is een vervolg op het eerder door het Gieskes-Strijbis Fonds ondersteunde project Collectiekennis/Pilot Plastics, dat gericht was op identificatie en conservering van verschillende soorten kunststoffen die voorkomen in kunst- en designobjecten. Zoals 'plastics' enige jaren geleden door de musea is aangegeven als probleemgebied, worden nu de fotografische kunstwerken in museale collecties als urgent aangewezen. Door ondersteuning van dit project hoopt het Gieskes-Strijbis Fonds een bijdrage te kunnen leveren aan het behoud van het kwetsbare fotografisch erfgoed.

REUSE REVOLUTION: LIVING LAB

Het wegwerpen van producten en verpakkingen na een korte gebruiksduur zit diep verankerd in onze economie en

maatschappij. Deze wegwerpcultuur leidt tot een enorme afvalberg, het verlies van waardevolle grondstoffen, zwerfafval en natuurlijk de plastic soep. Oplossingen om deze negatieve impact te verkleinen, zetten voornamelijk in op verbranding, recycling of het vervangen van wegwerpplastics met wegwerpproducten van andere materialen. Deze oplossingen zijn echter geen route naar een echte circulaire economie, waarin materialen en producten zo hoogwaardig mogelijk (her)gebruikt worden.

Het Reuse Revolution Programma wil dat hergebruik van producten en verpakkingen de nieuwe standaard wordt. Het Reuse Revolution Programma en het Reuse Living Lab Utrecht jagen de transitie van wegwerp naar hergebruik aan. De droom van Reuse Revolution is dat herbruikbare oplossingen zichtbaar, toegankelijk en betaalbaar zijn voor consumenten en bedrijven. Het programma wil een systeemverandering realiseren naar een significant meer circulaire economie, waarin hergebruik-oplossingen een aanzienlijk deel (>20%) van de kortcyclische consumptiestromen in de economie faciliteren.

Met de bijdrage van het Gieskes-Strijbis Fonds wordt in 2020 een proeftuin opgezet in Utrecht: het Reuse Living Lab Utrecht. Hier kunnen praktische voorbeelden van hergebruik in de praktijk worden getest, die daarna grootschalig kunnen worden uitgerold.

ARTIS-GROOTE MUSEUM

In De Werkplaats van het Groote Museum in ARTIS wordt er een plek gecreeerd waar jong en oud een nieuw perspectief gaan krijgen op het gebied van klimaat, milieu en biodiversiteit. ARTIS wil met het openen van het Groote Museum de grote uitdagingen op het gebied van klimaat, milieu en biodiversiteit op een interactieve

manier benaderen, met het geven van inzicht, overzicht en een nieuw perspectief op onszelf en de natuur. Dat nieuwe perspectief moet uiteindelijk leiden tot gedragsverandering.

Het Groote Museum bestaat uit twee delen:

- De tentoonstellingsruimte, de Expeditie, draait eerst het denken over natuur en onszelf om. Het geeft inzicht in het grotere plaatje en de samenhang tussen natuur en cultuur, zodat men beseft dat ze een belangrijke spil in een complex en bijzonder ecosysteem zijn.
- Een bezoek aan de Werkplaats bouwt voort op die blikverandering. Deelname aan een van de vele programma's levert een tastbaar en concreet handelingsperspectief op, zodat mensen weten wat ze kunnen doen en welke impact hun gedragsverandering heeft. Met een bijdrage aan De Werkplaats denkt het GSF een waardevolle bijdrage te kunnen leveren aan het dichten van het 'groene gat' dat bestaat tussen kennis over milieuvraagstukken en feitelijke duurzame gedragsverandering bij burgers. Met de Werkplaats wil het Groote Museum deze gedragsverandering stimuleren.

PROGRAMMA MONITORING EN EVALUATIE SOCIAL TRIALS

De Social Trials zijn de 'praktijkpilots' van de door prof. dr. Anne-Mei The ontwikkelde Sociale Benadering Dementie (SBD). De SBD is een rechtstreeks voortvloeisel van de eerder door het Fonds ondersteunde leerstoel van prof. The aan de UvA. De SBD is vrijwel vanaf het begin omarmd door de politiek. Met middelen van het ministerie van VWS zijn in 2018 vier regionale pilots (de 'Social Trials') gestart in Amsterdam, Amstelveen, Rotterdam en Den Bosch.

De focus in deze Social Trials ligt op het

inspelen op onvervulde behoeften van mensen met dementie en naasten door een integrale aanpak vanuit zowel medisch, psychologisch als sociaal domein. ZonMw heeft destijds vanuit VWS de opdracht gekregen om deze pilots te monitoren en te evalueren. Er wordt op verschillende niveaus gemonitord (kwaliteit van leven, zorg en ondersteuning, kosteneffectiviteit en repliceerbaarheid). Het uiteindelijke doel is een betere begeleiding van mensen, andere werkwijzen en systeemaanpak en het daarmee beschikbaar maken van de benadering voor iedereen in Nederland.

Onlangs heeft VWS aan ZonMw de opdracht gegeven om een voorstel voor de uitbreiding van het bestaande Social Trials-programma te ontwikkelen. Om de doelstellingen van de Social Trials te bereiken, is het noodzakelijk om op meerdere plekken te experimenteren met Social Trials om zo de leereffecten van SBD te vergroten en landelijk op te kunnen schalen. Met de bijdrage van het Gieskes-Strijbis Fonds kan de uitbreiding mede mogelijk worden gemaakt.

KOERSVAST NAAR VOLWASSEN NOORDZEEBEHEER

Stichting De Noordzee (SDN) is al 40 jaar de organisatie als het gaat om bescherming en duurzaam gebruik van de Noordzee. Zij werkt samen met andere organisaties aan het oplossen van de grootste milieu-uitdagingen op de Noordzee. Het Gieskes-Strijbis Fonds ondersteunt al jarenlang diverse projecten van SDN. Met het sluiten van het Noordzeeakkoord (NZA) in juni 2020 is de basis gelegd voor een volwassen beleid op de Noordzee. Het akkoord is een start van een nieuwe manier van werken. Dit project is de volgende stap. Natuurbescherming waarbij de best mogelijke kennis wordt ingezet om effectieve bescherming te realiseren. Dit project slaat een brug tussen wat

afgesproken is en het daadwerkelijk verschil maken onder water. Dit is nodig, omdat er in Europa en Nederland een grote discrepantie bestaat tussen gemaakte afspraken, Europese richtlijnen en zelfs wetten in relatie tot de natuur, duurzame visserij en duurzame energie en de uitvoering en de naleving van diezelfde afspraken. Een actieve aanjagende en toezichhoudende rol van maatschappelijke organisaties is essentieel om de doelen van bestaande afspraken, zoals die in het Noordzee akkoord, te bereiken.

Stichting De Noordzee gaat met de hulp van het Gieskes-Strijbis Fonds deze rol op zich nemen en gaat met een totaalpakket voor gezond Noordzeebeheer en een gezonde Noordzee de volgende doelen proberen te bereiken: meer (bodem) bescherming, onderzoek inclusief consequenties voor beleid en het oplossen van weeffouten in de natuurwetgeving.

WAKEN OVER DE RECHTSSTAAT IN EUROPA

De Commissie Meijers is een onafhankelijke permanente commissie van deskundigen die Europese beleidsdocumenten en wetsvoorstellen voorziet van technisch-juridisch commentaar. Al ruim 25 jaar levert de Commissie Meijers met de publicatie van adviezen en commentaren een belangrijke bijdrage aan het beschermen van rechtsstatelijkheid en de fundamentele rechten van de mens binnen de Europese Unie.

De belangrijkste leidraden voor de Commissie Meijers zijn hierin de centrale waarden van de democratische rechtsstaat: openbaarheid van besluitvorming, parlementaire controle en zeggenschap over wetgeving, controle door een onafhankelijke rechter op de juiste toepassing van wetgeving en de bescherming van de fundamentele rechten van de mens. De adviezen van de Commissie Meijers zijn

met name gericht aan leden van het Europees Parlement, de Nederlandse Eerste en Tweede Kamer, en indirect de Europese Raad. De werkwijze van de Commissie is uniek in Europa.

De Commissie wil de komende jaren proactief inzetten op twee belangrijke onderwerpen waar de Europese rechtsstatelijkheid en de fundamentele rechten van haar burgers in het gedrang dreigen te komen: Europese agentschappen en Rule of Law. Ook wil de Commissie Meijers de effectiviteit van haar werk vergroten door in te zetten op betere opvolging van haar adviezen en door het strategisch onder de aandacht brengen van haar werk in Duitsland, een invloedrijke lidstaat binnen de Europese Unie. Met de ondersteuning van het Gieskes-Strijbis Fonds kan de Commissie Meijers haar activiteiten de komende drie jaar verder uitbreiden en professionaliseren.

IDFA DOCLAB

IDFA's DocLab is een gecureerd interdisciplinair platform voor interactieve documentaire kunst en storytelling. Als grootste documentaire filmfestival ter wereld wil IDFA een platform bieden aan een nieuwe generatie makers om hun eigen taal uit te vinden en te experimenteren met nieuwe vertel- en vertoningsvormen. Deze innovaties zijn van groot belang voor de toekomst van documentairemakers en de ontwikkeling van het medium zelf. IDFA's DocLab vervult sinds 2007 een pioniersrol in de ontwikkeling van o.a. kunstmatige intelligentie, digital storytelling, multimediajournalistiek en virtual reality.

Om de voorhoedepositie als internationaal gerenommeerd premièreplatform te bestendigen is DocLab onlangs een 5-jarig R&D-programma gestart met het Massachusetts Institute of Technology uit Boston

(MIT). Doel van deze samenwerking is om het DocLab verder te professionaliseren en verduurzamen. De bijdrage van het Gieskes-Strijbis Fonds stelt IDFA's DocLab in staat om meer projecten beter te kunnen begeleiden in de ontwikkeling en realisatie en deze projecten ook beter kunnen te presenteren aan een groter publiek.

INSTITUTE FOR HUMAN ACTIVITIES

Het Institute for Human Activities (IHA) is in 2012 opgericht door kunstenaar Renzo Martens. Vanuit het IHA coördineert en initieert Martens zijn projecten Nederland, Congo en daarbuiten. Voor de komende drie jaar ligt er een ambitieus plan om de coöperatieve plantage in Congo te laten groeien, zodat de leden van coöperatie Cercle d'Art des Travailleurs de Plantation Congolese (CATPC) zichzelf en hun gezinnen van een inkomen kunnen voorzien. Uiteindelijk is het doel dat de plantage steeds zelfstandiger door CATPC wordt gerund.

Daarnaast staan er in de komende jaren meerdere internationale tentoonstellingen op het programma, onder meer in Ghana, Rusland en Indonesië. In de door OMA ontworpen White Cube in Lusanga, de tentoonstellingsruimte van het CATPC, worden de komende tijd tentoonstellingen van Afrikaanse en westerse kunstenaars afgewisseld.

RECHTVAARDIGHEID & RECHTSZEKERHEID IN DE DIGITALE SAMENLEVING

In een crisissituatie, zoals nu met het coronavirus, worden vrijheden en rechten van burgers ingeperkt. De macht van de overheid neemt toe, terwijl die van de burger afneemt. Plotseling is het denkbaar dat

onze locatie 24/7 door de overheid wordt gemonitord, en leveren we vrijheden in om onze veiligheid en gezondheid te kunnen waarborgen. Met welwillende blik kijken we naar de inzet van digitale technologieën om de crisis het hoofd te bieden.

Stichting Bits of Freedom ziet de coronacrisis niet als een trendbreuk, maar als een vergrootglas op reeds ingezette ontwikkelingen. De macht van de overheid neemt toe, terwijl de macht van burgers afneemt. Ons preciaire rechtsstatelijke systeem, dat afhankelijk is van een gezonde machtsbalans tussen overheid en burger, wordt zo flink op de proef gesteld. Digitale technologie dreigt de burger steeds transparanter te maken, en de overheid steeds moeilijker te controleren.

Dit heeft mogelijk grote gevolgen voor onze samenleving, vooral als het gaat om de bescherming van onze fundamentele rechten en de toegang tot publieke diensten. Vanuit het werkprogramma Rechtsvaardigheid & rechtszekerheid in de digitale samenleving ziet Stichting Bits of Freedom toe op de rechtsstaat waarbinnen de borging van rechtvaardigheid en rechtszekerheid centraal staan. Met de steun van het Gieskes-Strijbis Fonds kan Stichting Bits of Freedom hun capaciteit op dit dossier in de komende drie jaar uitbreiden.

BIJZONDERE LEERSTOEL GEZONDHEIDSECONOMIE DEMENTIEZORG

Met de instelling van de Bijzondere Leerstoel Gezondheidseconomie Dementiezorg aan de Vrije Universiteit (VU) wil het Gieskes-Strijbis Fonds opnieuw een impuls geven aan de care-kant van dementie. Voortbouwend op de door prof. Anne-Mei The ontwikkelde Sociale Benadering Dementie (SBD) gaat prof. Marcel Canoy zich de komende jaren richten op de financieel-economische

aspecten van dit nieuwe zorgmodel. Om de maatschappelijke meerwaarde van de SBD inzichtelijk en kwantificeerbaar te maken, maakt hij gebruik van de *capability approach* van econoom en Nobelprijswinnaar Amartya Sen. Binnen zijn onderzoek zal ook nadrukkelijk aandacht worden besteed aan het weg nemen van institutionele barrières, waaronder het doorbreken van financieringsschotten in het sociale- en zorgdomein.

Door het ondersteunen van deze Bijzondere Leerstoel kan het Fonds een belangrijke bijdrage blijven leveren aan het ontwikkelen van een toekomstbestendig zorgmodel dat niet alleen beter aansluit bij de behoeften van dementerenden en hun naasten, maar tegelijkertijd ook kostenefficiënt is. De leerstoel is binnen de Vrije Universiteit ondergebracht bij de School of Business and Economics. In zijn onderzoek zal prof. Marcel Canoy direct samenwerken met prof. Anne-Mei The, die per 1 oktober 2020 aan de VU is benoemd tot Bijzonder Hoogleraar Langdurige Zorg en de Sociale Benadering Dementie.

TRAINEESHIPS FILMRESTAURATIE EN FILMCOLLECTIE

EYE Filmmuseum behoudt, beheert, restaureert en presenteert het cinematografisch erfgoed van Nederland. Tussen 2014 en 2017 heeft het Gieskes-Strijbis Fonds een driejarig stage- en opleidingstraject voor jonge restauratoren ondersteund. In navolging daarvan, start in 2021 een traineeprogramma voor startende filmrestauratoren en collectiebeheerders.

In dit programma krijgen in drie jaar tijd zes jonge erfgoedprofessionals de kans om zich praktisch te verdiepen in hun eigen vakgebied binnen film. Deze traineeprogramma's vervullen een essentiële brugfunctie tussen een (theoretische) academische opleiding op

het gebied van filmcollecties en de (hands-on) filmrestauratiepraktijk. Het heeft als doel praktische kennis te borgen binnen het vak van filmrestauratie en filmcollectiebehoud en -beheer, zodat de trainees na afloop van het traject kunnen doorstromen naar een overeenkomstige functie in een audiovisueel archief. Eye traint hierbij dus niet alleen mensen voor zichzelf op, maar ook voor andere filmerfgoedinstellingen in de wereld.

Voor het Gieskes-Strijbis Fonds is dit traineeshipprogramma Filmrestauratie en Filmcollectie niet alleen een logisch vervolg op het eerdere stagetraject, maar ook een uitstekende invulling van de focus op het ambacht binnen Kunst & cultuur.

ABOARD

De missie van het ABOARD-project is om Nederland klaar te stomen voor een toekomst met behandeling op maat voor de ziekte van Alzheimer. Met een groot consortium van ruim 26 partners wordt vier jaar lang onderzoek gedaan naar effectieve en efficiënte diagnostiek, predictie en preventie van dementie, waarbij de patiënt aan het roer staat. Binnen het project is er veel aandacht voor vroegdiagnostiek en leefstijlinterventie: daar valt immers de meeste winst de behalen zolang er geen effectieve behandeling is voor de ziekte.

Het project:

- Vergroot het bewustzijn rondom Alzheimer en vergroot de kennis over hoe je mensen met Alzheimer kunt ondersteunen;
- Zet een nationale infrastructuur op waarbij verschillende databronnen gekoppeld worden met als doel zorgdata te ontsluiten voor wetenschap;
- Verbeterd diagnostiek;
- Ontwikkelt individuele risicoprofielen

om het persoonlijke verloop van de ziekte te voorspellen;

- Verricht pilotstudies op het gebied van preventie aan de hand van leefstijlinterventies;
- Geeft senioren, patiënten en mantelzorgers eigen regie in wat je kunt doen om je hersenen gezond te houden (zelfmanagement).

Zo lang er geen behandeling of geneesmiddel is tegen Alzheimer, vindt het Fonds het belangrijk om in te zetten op het uitstellen of vertragen van de ziekte. Het Fonds hoopt door ondersteuning van het ABOARD-project te kunnen bijdragen aan het ontwikkelen van preventieve maatregelen zoals leefstijlinterventie.

